

Glas za veznikov

Leto II - St. 275

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, ponedeljek 13. maja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 9447

OGLASI: Cena za millimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglaš) L. 45. Davek na vstet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisno ne vračamo.

OBSIRNO RAZPRAVLJANJE O POTI "GLAS AMERIKE" DO SPORAZUMA V PARIZU

Washington, 13. maja
Tajnik ameriškega zunanjega ministrstva, oddelka za kulturne zveze s tujino, William Benton, je objavil imenovanje odbora, ki naj svetuje znanemu ministru Zdrženih držav o vsebini mednarodnih radijskih oddaj vlade Zdrženih držav za tujino.
Odbor, ki se bo danes prvič sestel v New Yorku, bo ocenil delo radijske poročevalske službe za inozemstvo, ki pod nazivom "Glas Amerike", zdaj v 24 jezikih z nad 400 urami sporeda na teden obvešča tujino o Zdrženih državah. Odbor bo preučil te radijske oddaje po kakovosti, uspešnosti in objektivnosti sporočev.
Benton je izjavil: "Nesporočno je važno za mednarodno stvar in za mir, da moremo dobiti tuji narodi točen in pravičen pogled na ameriško življenje, na namene ter politiko vlade Zdrženih držav. Radijske oddaje so za doseg te svrhe bistveno sredstvo."

SCHUMACHER PREDSEDNIK SOCIALNO DEMOKRATSKE STRANKE

Na zasedanju kongresa nemške socialno demokratske stranke so izvolili za strankinega predsednika z 244 izmed 250 glasov dr. Kurt Schumacher, ki je zaključil delo kongresa z govorom, v katerem je razložil pogoje stranke na nekatera vprašanja notranje politike.
Glas je razdelitev Nemčije v zasedbene področja: "če zasedbene sile ne bodo takoj rešile nemškega vprašanja, bo morala stranka rešiti socialna vprašanja ločeno v okviru vsakega področja."
Potrdil je nato željo socialnih demokratov, da ostanejo ločeni od stranke socialistične zveze, ki je nastala na sovjetskem področju s spojitvijo socialno demokratske in komunistične stranke. Poudaril pa je, da je socialno demokratska stranka pripravljena sodelovati s komunisti v vseh skupnih zadevah.
O sovjetski zvezi je Schumacher dejal: "Nimamo predsojda in ne gojimo neprijateljskega do drzave, ki je toliko pretrpela zaradi Hitlerja, toda želimo ostati neodvisni."

GLASOVANJE O VRNITVI KRALJA V GRČIJO

Ateze, 13. maja
Poročajo, da pristojni uradi mislijo, da bo pregled volivnih seznamov gotov do konca meseca julija. Pregledali jih bodo s sodelovanjem zaveznikov opazovalcev. Plebiscit o ustavnem vprašanju bo septembra t. l. Teden dan bodo objavili dane pri otvoritvi skupštine, ki s ministrsko objavo v sredo ali četrtek. Ministrski predsednik Tsaldaris je izjavil, da bo vlada storila vse, da vpostavi red, da bi mogel plebiscit biti popolnoma nepristranski in pravičen.

Minister za javni red Spiro Theotokis je ukazal zapreti 150 sedežev skrajno desničarskih in skrajno levih političnih organizacij v atenskih predmestjih. Najbolj važne organizacije, ki jih je zadel ta ukrep, so monarhična stranka "E" in njene mladinske organizacije. Nadalje je organizacija EAM (levičarska koalicijska), znana pod imenom "Epona". Od zaprtih sedežev jih pripada 100 levčarskim in 50 desničarskim organizacijam.

V zvezi z nedavnim znanim po vetanjem števila političnih zločinov v Grčiji so bili v Ateah razgovori med grškim ministrskim predsednikom Konstantinom Tsaldarisom, ministrom za javni red Spirom Theotokisom, voditeljem odpisništva britanske policije sirom Charlesom Wickhamom in vodjo atenske policije dr. Evangelosom Evertom.

Dva bivša ministrska predsednika in voditelja opozicije "Temiki" in Sofoulis, vodja liberalek in George Papandreu, vodja osrednje desne blokne - sta izjavila, da se do goode povprečno trije umori vsakih 24 ur.

RESNI SPOPADI OB SIAMSKI MEJI

Bangkok, 13. maja
Siamski zunanji minister je potrdil vest, po kateri so francoske sile bombardirale minsko središče Nakhon Phanom in obkrožile vate Tha Uthun na siamski meji ob reki Mekong. Siamci niso izjavili represalij, toda so ukazali, naj izprazni obe področji.
Po izrednem sestanku vlade je zunanji minister zahteval naj britanski in ameriški veleposlanik v Bangkoku vložijo protest v Parizu. Izjavili so, da je vlada, čeprav ne namerava izjavljati represalij, pripravljena braniti siamsko ozemlje, če bi ga še naprej.

Albanija zahteva vojne ladje Egipt vrnitev zelenice Džarabub

Bevin čez nedeljo odpotoval v London

LONDON, 13. maja — Britanski zunanji minister Ernest Bevin je včeraj popoldne prispel iz Pariza na letališče Northolt pri Londonu. Davi se je imel vrniti v Pariz na sejo konference štirih zunanjih ministrov.

V soboto zvečer so se v Parizu zunanji ministri spet sestali in na splošno razpravljali o pogodbah z balkanskimi državami in Finsko. Slenili niso ničesar. Preudili so tudi vprašanje postopka splošne mirovne konference. Včeraj se zunanji ministri niso sestali, udeležili pa so se spominjske sprejeda pri "Slavoloku zmage".

V soboto zjutraj so zunanji ministri sprejeli Molotovljev predlog, naj prepuste vprašanje italijanskih reparacij namestnikom. Novinarji poročajo, da je bila iz razgovorov razvidna želja, da bi prišli do pravičnega kompromisa v pogledu reparacij. Bidault je predlagal, naj bi sklenili dati Sovjetski zvezi zahtevanih 100 milijonov dolarjev. Byrnes je pristal, vendar je izjavil, da ne smejo vzeti teh reparacij od italijanske industrijske proizvodnje, ker bi bilo to nemogoče.

Pač pa bi jih mogli vzeti od italijanske vojne industrije, kreditov v tujini, trgovskega brodarstva in vojne mornarice. Molotov ni dopustil, da bi vojne ladje pristile k reparacijam, ker so po njegovem mnenju naveden vojni plen. Bevin je odgovoril, da pomenijo vojni plen iste ladje, ki so jih zaplenili med vojno in da Sovjetska zveza ni zaplenila nobene italijanske vojne ladje. Novinarji pravijo, da je Bevin predlagal, da se vprašanje italijanskih reparacij in napredki, ki so ga dosegli v vprašanju italijanskih kolonij, že končno privedo do sporazuma.

Molotov je bil pripravljen popustiti s sovjetskimi zahtevami po zaupni upravi nad Tripolitanijo in je podprl francoski predlog za italijansko upravo pod zaščito Zdrženih narodov. Bevin je pristal pod pogojem, da izročijo Veliki Britaniji upravo nad Cirenajko.

Bevin je izjavil, da mora britanska vlada skiti svoje interese na Vzhodu. Velika Britanija se ne sme izpostavljati istim nevarnostim, ki so ji grozile med komaj končano vojno. Vtrajal je na neomajnem sklepu, da bo drjal obljube, ki jih je dala Velika Britanija plemenu Senusi v Cirenajki med vojno. Anglija jim je obljubila končno doseg neodvisnosti od Italije. Čeprav niso o kolonijah dosegli sporazuma, bodo namestniki in zunanji ministri razpravljali o nadaljnjih podrobnostih.

De Gasperi o konferenci

Na volivnem zborovanju kršćanske demokracije v rimski baziliki Makencija je predsednik italijanske vlade De Gasperi govoril tudi o svoji nedavni poti v Pariz. Med drugim je dejal: "če obitum možno spomin na dneve, ki sem jih preživel v Parizu in ki so mi v meni utrdili upanje, da bomo vključili neizmerni narodni nesreči rešili sami sebe in svojo domovino. Pri tem ne smemo pozabiti, da smo se morali postaviti na stran, da bi se izognili nesreči, ki bi jo povzročila neoblikovana, ki se ne moremo gojiti nobenih upov za bodočnost. Toda mi imamo srečo, da naša pravica do Trsta in do italijanskega mesta Istre ne izhaja iz nacionalističnih pretiravanj, temveč je v skladu s tistim splošnim kršćkim zakonom, ki je temelj rodbine in človeškega bratstva. Potrdimo, da se ne bomo iznebili svojih dolžnosti v tej zgodovinski uri, kajti če bi bili tako bojažljivi in slabotni, da bi sprejeli nepravilen mir, ne gre za našo usodo, temveč tudi za usodo naših otrok in Italije v bodočnosti."

Moskovska "izvestja" pišejo, da je sovjetska zahteva po italijanskih reparacijah v znesku 100 milijonov dolarjev majhna in brez pomena, da oziroma na škodo, ki jo povzroči italijanski okupator. Lst pravi, da je ta zahteva zelo primerna za oziroma na italijanske

Odlikovanje maršala Alexandra

Pred odhodom v Kanado, kjer je zasedel mesto generalnega guvernerja in kraljevega namestnika je bil maršal Alexander deležen redovnih čestit. Londonski župan mu je na svečan način izročil diplomu častnega meščana mesta Londona. To visoko odlikovanje dobijo samo najzaslužnejši Angliji. Na sliki vidimo londonskega župana, kako izroča maršalu Alexandru listino častnega meščana.

SPLOŠNE VOLITVE V TURČIJI

Ankara, 13. maja
Iz verodostojnih virov poročajo, da so splošne volitve v Turčiji, ki bodo nudile volivcem svobodno izbiro med političnimi strankami, določili za 16. junij.
Predsednika Ismeta Inenija so glasno izvolili za predsednika republike, ki je bil prej guverner provincije. Niso se dosegli sporazuma o politične stranke Turčije do nedavnega ustanovitve "demokratske stranke".
Kongres je odobril predlog, ki dovoljuje ustanavljanje političnih strank in združenj. Ustanovitve strank, ki imajo svoje zasnove izven države, in tistih, ki uporabljajo vero kot politično sredstvo, je prepovedana.

ARETACIJE V ŠPANIJI

Madrid, 13. maja
V Vasi Los Castros v pokrajini La Coruna so aretirali približno 50 komunistov, ki jih obtožujejo podtalnega delovanja.
Zatrjujejo, da so imeli aretiranci tajne tiskarne, radijske postaje in tajne liste, ki so izhajali v srednji Ameriki in francoskem Maroku.

ZNIZANJE OBROKOV VOJAKOM V VELIKI BRITANiji

London, 13. maja
Uradno poročilo pravi, da bodo zaradi teškega svetovnega položaja prehrana s prvim junijem znižali potrošnjo živila oboroženih sil, ki so nastanjeni v Veliki Britaniji, za 10%. S tem znižanjem bodo vojske obroke hrane izenačili z obroki civilnega prebivalstva.

ONEMOGOČENA MANIFESTACIJA MONARHISTOV V BUKAREŠTI

Bukarešta, 13. maja
Pred kraljevo palačo v Bukarešti je prišlo do incidentov, ko je politična skupina preprečiti skupno demonstracijo, ki so slavili obitnico zmage v Evropi.

Olajšave za Avstrijo

DUNAJ, 13. maja — Zavezniški nadzorstveni svet za Avstrijo je na svojem petkovem sestanku sklenil, da bodo dali prednost znižanju stroškov za zavezniško zasedbo, ki bremeni preučeno avstrijske republike, kot pa da bi dovolili, da bi se še nadalje večal obrok avstrijskih papirnatih bankovcev.

Svet je z izredno naglico obravnaval važno zadevo, kar pripisujejo ugodnemu stališču, ki ga je zavzel sovjetski zastopnik. Tako poročajo, da bo ustanova UNRRA kri-la potrebo po tekocnih pogonskih gorivih iz petrolejskih vrelcev pri Cisterdorfu, ki leži na sovjetskem zasedbenem področju. Svet je prav tako preučeval načrt, ki ga je izdelala avstrijska vlada za razdeljevanje živilskih obrokov od 1200 na 1000 kalorij na dan.

List "New York Times" poroča, da bosta dve zadevi, v katerih je popustil sovjetski član nadzorstvenega sveta, znatno olajšali breme zaveznike zasedbe v Avstriji. Ameriški član nadzorstva, general Mark W. Clark, je dolgo časa vtrajal na tem, da morajo avstrijski petrolejski viri služiti avstrijskim potrebam, kar so odgovorili osnovnim načelom o zasebnosti tujih čel in pravilnikom ustanove UNRRA. Poročilo pravi, da so o tem že dolgo razpravljali in pristavljali: "Sovjeti so zdaj privolili, da v bodočnosti ne smejo stroški za zavezniško zasedbo Avstrije presegati 35 odstotkov avstrijskega preračuna, ki je ene milijarde avstrijskih šilingov. Poveljniki štirih veleil se bodo sestali vsake tri mesece in se dogovorili o razdelitvi tega zneska. O petrolejskih virih poročilo pravi, da so bili doslej Sovjeti pri-

PREKINIL POSOJILA POLISHI ZARADI NEIZPOLNENIH OBVEZ

WASHINGTON, 13. maja. — Vrilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Dean Acheson je na tiskovni konferenci izjavil, da se vladi Zdrženih držav in Velike Britanije posvetujeta o vprašanju, ki se nanašajo na nedavno poročilo angloameriške preiskovalne komisije za Palestino. Dodal je, da vlada Zdrženih držav preučuje predloge, ki jih vsebuje poročilo.

Ko so ga prosili, naj poda poročilo o obisku predstavnikov petih arabških držav v zunanjem ministretstvu, je Acheson izjavil, da je imel čisto namen izvesti vidike njihovih vlad o poročilu preiskovalne komisije za Palestino. Poudaril so, da so Zdržene države že ob raznih prilikah obvestile arabske vlade, da Zdržene države ne bodo uvedle nikakih sprememb v položaju Palestine, ne da bi se predhodno posvetovale z Arabci in Zidi. Arabški delegati so izrazili svoje upanje, da ne bodo uvedli nikakih sprememb brez predhodnih posvetovanj.

Dali so jim zagotovilo — je do dal Acheson — da se vlada Zdrženih držav namerava posvetovati z

PREKINITEV POGAJANJ Z ASERBEJDŽANCI

TEHERAN, 13. maja — Radijska postaja v Tabrisu, glavnem mestu aserbejdžanske pokrajine, poroča, da je avtonomna aserbejdžanska vojska prevzela vse vojašnice in poslopja, ki jih je v preteklem tednu izpraznila sovjetska vojska.

Istčasno je tabriška radijska postaja začela govoriti o ektrutih dejanjih oblasti osrednje vlade v Isphahanu in Banderiaku. Dodaja tudi napoved, da zdaj aserbejdžansko ljudstvo skuša uresničiti demokracijo za svo Perzijo.

Prezsem je postal gotovo dejstvo, medtem ko so pogajanja med aserbejdžanskim poslanstvom v Teheranu zaustavevali.

Perzijsko vojno ministrtvo je znikalost vesti, da se perzijske čete borijo za upornimi kurdskega plemeni v zahodni Perziji. Prav tako znanjejo, da bi bila vladna letala bombardirala mesto Mehadad, južnozahodno od jezera Urmia v bližini iraške in turške meje. Poročila pravijo, da je pri bombardiranju mnogo prebivalcev tega mesta, ki je središče kurdskega avtonomističnega gibanja, izgubilo življenje. Perzijske čete, ki so napadale, naj bi imele velike izgube.

Tabriška radijska postaja je javila, da so prekinili pogajanja med teheranskim tlado in aserbejdžanskim poslanstvom.

"Aserbejdžanski narod se ne bo podprl tiraniji osrednje vlade, pravi tabriški radio; v preteklih dvajsetih letih je narod skušal dobiti svobodo, ni pa hotel bratovornilnega boja. Aserbejdžanska narodna armada je pripravljena boriti se proti sovražnikom svobode. Hočemo mir in želimo zaključiti pogajanja, toda nekateri elementi so skušali izkoristiti našo ljubezen do mira. Naši zastopniki v Teheranu so skušali biti razumni, toda ti elementi so igrali svojo igro. Zdaj objavljamo vsem državam, da smo se pripravili na boj. Dali smo ukaz narodni aserbejdžanski armadi in demokratični stranki na meji, naj preprečijo, da bi osrednja vlada prekoračila s svojimi četami mejo."

DE GAULLE PRI SVEČANOSTIH V ČAST CLEMENCEAUJA

Pariz, 13. maja
General De Gaulle se je udeležil svečanosti na Clemenceaujevem grobu ob priliki proslave zmage. To je bil njegov prvi nastop v javnosti po preteklem januarju, ko je odstopil kot ministrski predsednik in se umaknil v zasebno življenje v Marly v okolici Pariza. Navadna svečanost je bila v podeli železnem bivalšču družine Clemenceau, 60 km jugo-vzhodno od Nantesa.

Bili so prisotni številni osebni prijatelji, bivši sodelavci in 72 letni sin stigras Michel Clemenceau. Prisostovala je tudi množica francoskih in tujih častnikov, ki so prišli za to iz Pariza. De Gaulle je prišel z avtomobilom iz Pariza v spremstvu agentov, ki stražijo njegovo bivalšče v Marlyju. Pred svečanstvom je general zahteval z Michelom Clemenceaujem.

General De Gaulle je razočaral tiste, ki so pričakovali od njega političnih izjav. Med kratkim govorom, ki ga je imel pred Clemenceaujevim grobom, se je omejil na opomine narodu pred nevarnostjo, ki bi mogla nastati iz notranjega boja in pozval k narodni enotnosti. De Gaulle se ni dotaknil vprašanja sedanja notranje in zunanje politike. Na vprašanje, če bo pri priton dohodnih volitvah nastopil kot kandidat, je De Gaulle odgovoril: "Nikakor ne."

KONEC STAVKE RUDARJEV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

London, 13. maja
Štiri sto tisoč rudarjev v Zdrženih državah, ki stavkajo, je prišlo vrniti se danes na delo, kot je zahteval njihov vodja John L. Lewis, da dobo dve tednov po pogojem, da se kakršno koli po višanje plač mora nanašati tudi na dobo prekinitev stavke. Predsednik Truman je izjavil, da se bavi s tem, da bi dosegli dokončno ureditev spornega vprašanja v teku štirih ali petih dni.

Delodajalci so se privolili na pri spevek 10 centov za vsako tono premoga, ki bo pripadel strokovnim organizacijam.

ZVIŠANJE IZVOZA VELIKE BRITANije

London, 13. maja
V soboto so objavili uradne številke o izvozu iz Velike Britanije. V prvem četrtletju se je britanski izvoz znižil na 84% predlojenega izvoza. Izvoz mnogih industrijskih izdelkov je še presegel količino iz 1938.

ZAPISKI

VRNITEV NA IZHODNO TOČKO

Odločitev francoskega naroda o predlogu ustave je prišla kot splošno presenečenje. Četudi je bilo jasno, da bo glasovanje lepadlo z zelo majhno razliko, vendar je v splošnem prevladovalo mnenje, da bo z neznanostno večino zmagal predlog o sprejemu predlagane ustave. Dejstvo pa je, da je 55 odstotkov tistih, ki so glasovali — glasovali pa so štiri petine vseh vpisanih volivcev — odgovorilo na stavljeno vprašanje z "ene".

Pravkar je minulo sedem mesecev, odkar je sazana narodna skupščina dobila nalogo, da sestavi novo ustavo. Komunisti in socialisti so uspešno uveljavili pri glasovanju v zbornici svoj predlog in so bili prepričani, da bodo volitvi podprli njihove zahteve. Toda ljudstvo je pokazalo, da ni naklonjeno glavnim določilom ustavnega predloga, ki predvideva samo eno zbornico, ki ni nikomur odgovorna. Takšna odločitev je prišla kot prijetno presenečenje za levičarske katolike, za večino radikalov in desničarjev, ki so želeli dve zbornici po starem vzorcu, senat in poslansko zbornico.

Prihodnje volitve bodo meseca junija, toda narod bo izvolil samo novo sazano zbornico, ki bo imela isto nalogo kot dosedanja — sestavo predloga nove ustave. Tudi nova zbornica bo imela sedem mesecev bosa za izvršitev svoje naloge. Prijatelji Francije upajo, da bodo tokrat sestavili predlog, ki bo sprejemljivo za vso deželo ter tako napravil konec negotovosti o bodočnosti dežele, katere preživlja, če nič drugega, vsaj dobo okrevanja in obnove.

NEMŠKE LADJE

"Mednarodni urad za reparacije je sklenil, kako bodo razdelili nemške ladje, ki jih je okoli 1 milijon ton. Trejtno bosta dobili Sovjetska zveza in Poljska, ostali dve tretjini pa bodo razdelili med 15 držav. Vsaka država bo dobila toliko nemških ladij kolikor je vodstvih, med vojnjo izgubila svojih. Za primerjavo, svo nekaj števil:

Velika Britanija in kolonije 46.04% (kot nadomestilo za izgubo 10.870.000 ton). Zdržene države 17.82% (izguba 4.209.000 ton). Francija 7.68% (izguba 1.814.000 ton). Grčija 4.99% (izguba 1.170.000 ton). Jugoslavija 0.60% (izguba 202.000 ton).

Zavezniki so skupno izgubili 83 milijonov ton ladij med vojno. Kot reparacije bodo dobili komaj 1 milijon ton. Povračilo je sicer majhno, vendar je pravično razdeljeno. Ogromno število trgovinskih ladij, ki so jih potopile vojni mornarice, je dokaz, da so trgovinski mornarji v vojni prav tako bili vojski kakor mornarji vojne mornarice.

Posvetovanja z Indijci niso rodila uspeha

SIMLA, 13. maja — Uradno javljajo, da se je konferenca, katere so se udeležili predstavniki britanske vlade, indijskega kongresa in muslimanske zveze, v soboto v poznih urah končala. Predsednik indijskega kongresa Azam je pri odhodu iz palače indijskega podkralja po zasedanju, ki je trajalo tri ure in pol, izjavil častnikarjem, da se je konferenca končala. Pandit Nehru, pa je izjavil, da se bodo pogajanja nadaljevala, toda konferenco je treba imeti za končano.

Pred tem so bili v Simli zasebni razgovori med Panditom Nehrujem in muslimanske zveze. Razgovor je trajal eno uro. Dopsnik Reuterja je vedel povedati, da se stališki obeh velikih indijskih strank zblizujeta. Namigoval je tudi na vlog indijskih princv in pripomni, da je Bhopalski nabob imel daljše razgovore z Jinnahom in Nehrujem.

Po Reuterjevih vesti je imel indijski podkralj lord Wavell namen obnoviti sazano indijsko vlado, ki bi uživala zaupanje in podporo vse dežele. Vlada bi imela nalogo ustanovitvi ustavodajno telo, ki bi izdelalo indijsko ustavo. To se predvideva pri priokavovanju neuspeha konferencie v Simli, če ne bi mogla urediti ustavnega položaja v Indiji. Neuspeh pogajanj v Simli ne bo pomenil neuspeha poslanstva britanskega vladnega zastopnika v Indiji, ampak samo zaključek zelo važnega obdobja pri reševanju bodčnosti Indije. Indijski krog zahtevajo ustanovitve enotne indijske države, medtem ko muslimanska zveza zahteva ustanovitve dveh držav.

Pandit Nehru je v razgovoru z dopisnikom lista "Catholic Herald" poudaril, da bodo kristjani v bodočnosti Indiji uživali popolno versko svobodo.

Čeprav je naš namena država, ki ne bo verskega znajfara, mora biti izhodke vsaj svobodno priznanje verske svobode vsem državljanom Indije kristjani so del indijskega naroda. Njihove tradicije segajo do 15. stoletja in se dalje. Oni so

100.000 NEMCEV IZ ČESKOSLOVAŠKE

London, 13. maja
Britanska poročevalska služba v Nemčiji poroča, da so uradno javili v prihodnjih dneh prihod 100.000 Nemcev v Turingijo, kamor prihajajo iz Čekoslovaške.

Oblasti bodo skrbjele za njih namestitev in delo. Doslej je prispelo z vzhoda v Turingijo že 487.000 Nemcev, od katerih jih je približno 95.000 se našlo dele, medtem ko so ostali starci, bolni, ženske, otroci in 340.000 ljudi.

IZVOZ IZ ZDRUŽENIH DRŽAV

Washington, 13. maja
Ameriško ministrtvo za trgovino javlja, da znašajo trgovski izvozi, v katere niso vračunali izvoze ustanove UNRRA, po zakonu o namenu in posoji ter poljnih na račun vlade Zdrženih držav, za mesec marec 588 milijonov dolarjev.

KULTURA

Zaporneli spomini
Knjiga, ki je izgubila svojo ostrino

I. Veliki revolucionar Lev Trocki, bradati profesor in kovač boljše revolucije, je avgusta meseca 1940 padel pod udarce atentatorjevega kladiva v svoji vili v Coyoacanu v Mehiki.

Mesece pred svojo smrtjo je Trocki porabil ves svoj prosti čas za pisanje življenjskega spomina, ki ga je pognal iz domovine in za katerega je bil naravnost patološki odper. Knjiga je dal naslov »Stalin, oca moza in njegovega vpliva«. Zdal je izdal neovročena založba Harper & Brothers.

Dve tretjini njegovega mojstrenskega dela, ki je bilo polno bistroumih napadov, sta bili gotovi, ko je Trocki umrl. Velik del nedogotovljenega dela — dolga poglavja na več od začetka do kraja popisanih listih — so našli, okrajšana in poškodovana — v sobi, kjer se je Trocki brezuspšno boril nekaj dni s smrtjo. Več kakor 160 zvezkov, ki so bili porazdeljeni v 51 poglavij, je vsebovalo pripombe, zapise in listine, na podlagi katerih je Trocki nameraval končati svojo uničujočo sodbo o nasprotniku in njegovem delu.

V več kot dveh letih, odkar se je Trocki bavil s tem delom, je imel pogodbo z newyorškimi založniki Harper & Brothers. Cini je končal posamezno poglavje, ga je poslal v New York, da bi ga prevedli. To odgovorilo od so, povzeli mlademu ruskuemu dijaku slovaških jezikov Karlu Malamutu, ki je pomagal znanemu ameriški novinarju Eugenu Lyonsu pri njegovem delu v meščovski pisarni poročevalske družbe »United Press« leta 1930.

Kot vreden in nepristranski znanstvenik je podedoval Malamut ogromno delo, da dokonča knjigo na podlagi raztresenih zapisov, ki jih je bil Trocki pred svojo smrtjo diktiral. Te zapise in vsa ostala zapuščeno je kupila Harvardova univerza. V tiskini Widenerske knjižnice je bil Trockijev tajnik Malamut nadzoroval fotografiranje vseh zapisov in listov, ki jih je Trocki zapustil.

Na svojem domu je Malamut hotel, da bi dokončal senzacionalno knjigo, za katero je založništvo kazalo vedno večje zanimanje. Saj je bil Trocki še daleč prekoračil dogovorjeni rok za objavo. Toda Malamut je ugotovil, da so nekateri fotografiji nečitljivi. Odpoval je v Harvard in odkril, da je tajnik fotografiral samo »nekatere« zapise ter izpuštil nekaj zelo zanimivih odstavkov. Po Malamutovi izjavi so Trockijevi prijatelji, ki so hoteli prikazati Trockija kot »moža nepopustljivega značaja« skušali zamolčati nekaj najvažnejših delov v njegovih spominih. Malamut je zbral tudi te dele.

Končno je bilo veliko delo končano in dan objave so določili na 12. januar 1942. Ko so v tiskarni zaključevali zadnja dela, je Trockijeva vdova pokušala preprečiti objavo knjige s tožbo pri sodišču, češ da je Malamutov prevod netočen ter da so Malamutu, va pripombe v nasprotju s Trockijevimi navedbami. Sodišče si je zadržalo odločitev, dokler ni meseca novembra 1941 založništvo poslalo prvih odbojev v pregled. Ko so se književni kritiki prebijali skozi 500 velikih strani knjige, so Združene države stopile v vojno.

Ker je Sovjetska zveza tako postala zaveznica Združenih držav, so se pojavili ljudje, ki so trdili, da je treba zaradi vzdrževanja dobrih odnosov zadržati objavo Trockijeve knjige, ki je obravnavala tako zamotano in neprijetno gradivo za vojno zaveznico države. Četudi založništvo zanikalo, da bi zunanje ministrstvo vplivalo v tej smeri, je moglo zanesljivo trditi, da je pod tiskanje zunanje ministrstva Sumner Welles s podporo gospe Eleanor Rooseveltove in drugih oseb, ki so bile blizu Bele hiše, neuradno svetloval, naj bi knjige ne objavijo. Kritikom na ogled poslane izdave so potegnili iz prometa in izdajo knjige odložili za »neodločen« čas. (Nadaljevanje prihodnje)

RAZPRAVA V NÜRNBERGU

Dve sto štirideset razprav
Doenitz ni soglašal, vendar...

Nürnberg, 13. maja. Bivši veliki admiral Karl Doenitz, vrhovni poveljnik Hitlerjeve mornarice, je pred sodiščem za vojne zločine izjavil, da doslej ni ničesar slišal o domnevni odredbi o pokolju moštva potopljenih trgovinskih ladij, ki naj bi jo izdal Hitler.

Omenjeno Hitlerjevo odredbo so omenili v obtožnici, in sicer v nekaj listini, datirani s januarjem 1942, ki je vsebovala podrobnosti o razgovorih med Hitlerjem in Japoncem poslanikom v Berlinu Osamom.

Doenitz je pred sodiščem izjavil, da ni prejel nobene pismene ali ustne odredbe. O teh razgovorih ni bilo ničesar znanega, dokler jih nisem izvedel iz obtožnice.

Doenitz je nadalje izjavil, da je naprava radar povzročila razpad nemške podmorniške vojne. Ta naprava je Nemce prisilila, da so opustili operacije nad morskimi gladinami. Nemške podmornice so bile prisiljene stalno ostati pod vodo, ker bi jih sicer letala, ki so bila opremljena s radarjem, lahko izsledila na daljavo več kilometrov.

Doenitz je nato govoril o potopitvi prekomornika »Laconia«.

Ko je govoril o Hitlerju, je Doenitz dejal, da je bil Führer »mož močne osebnosti in izredne inteligence, mož, za katerega je moč reči, da je izredno močan«.

Pri nadaljevanju razprave je Doenitz izjavil, da ni imel ničesar skupnega z razdeljevanjem in izvršitvijo ukazov, ki jih je 18. oktobra 1942 izdal Hitler za umoritev ujetih članov britanskih »commandos« oddelkov.

Britanski tožilec je izjavil, da je bilo v prvem letu vojne 112 nezakonitih napadov na zavezniške ladje, da so Nemci, najmanj 79 ladij s torpedi napadli brez predhodnega opozorila.

»Ali se niste zavedali — je dejal Maxwell Fyfe — da pomeni potopitev trgovinskih ladij brez predhodnega opozorila smrt in strašno trpljenje za veliko število mornarjev?«

Doenitz je odgovoril: »Umevno je, da smo se zavedali, da povzročijo potopitev smrt mornarjev. Če je bila potopitev zakonita, je treba vedeti, da smo bili v vojni in da v vojni trpijo tudi drugi ljudje.«

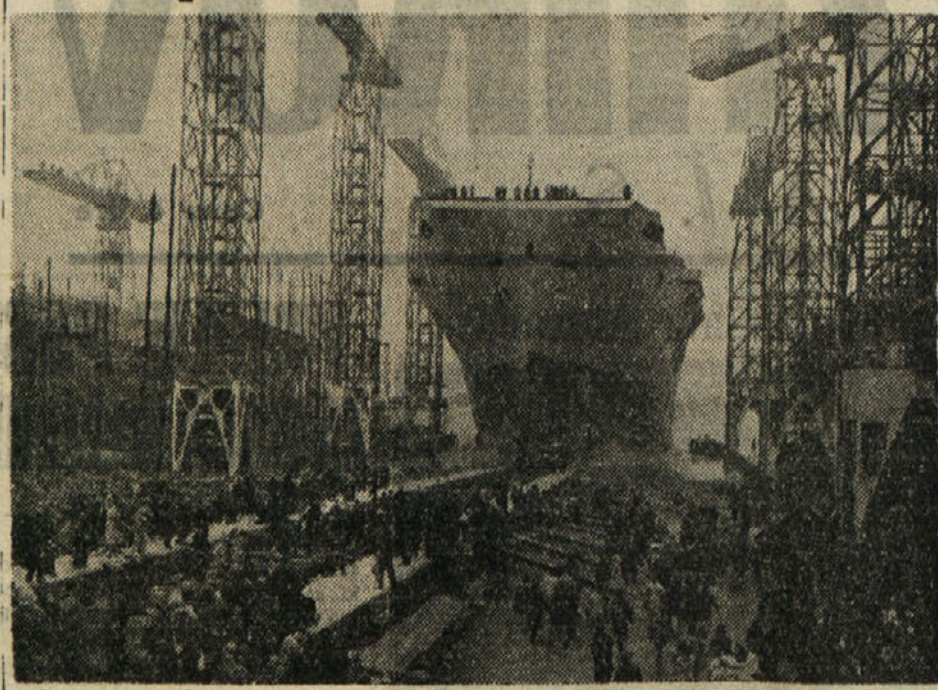
Fyfe je nadaljeval: »Kako upoštevate dejstvo, da je med vojno izgubilo življenje 35.000 britanskih trgovinskih mornarjev. S ponosom, ali pa imate to za žalosten dogodek?«

Doenitz je odgovoril: »Vojna pomeni ubijanje ljudi. Ničesar na to ni pomembno.«

Fyfe je nato predložil zapisnik razgovora, ki ga je imel julija 1944 obtožena s Hitlerjem o ukrepih, ki naj bi jih storili zaradi splošne stiske v Kopenhagenu.

»Edino orožje, s katerim je treba odgovarjati terorju, je teror — je dejal Hitler. Zgodovina dokazuje, da ostanejo imena tistih, ki jih je

Splovitev letalonosilke

Angleška prestonaslednica Elizabeta je nedavno na obiskala prvobitno Irsko. Poobrod so jo sprejeli s velikim navdušenjem. Pred vrnitvijo v London je krstila v Belfastu britansko novo veliko letalonosilko »Eagles«. Slika kaže novo ladjo v trenutku splovitve.

Dragocene gosli v Ameriki

Po poročilu ameriškega lista »New York Times« so prišle najboljše Stradivarijeve gosli, ki jih poznajo, v last nekega newyorškega izdelovalca glasbil. Prvotno je bila ta dragocena umetnina last dunajskega bogataša, katerega pa so nacisti po zasedbi Avstrije razstavili in izgnali. Vendar pa so ob tej priliki prezrli dragocene gosli v veliki zbirki umetnin, katero so celo uničili ali raznesli.

Takrat je neki sluhnik vzel dragocene gosli iz skrinjčice, ki skrnil pod površnikom ter odnesel na varno. Stopil je v zvezo z glasbenim nasprotnikom nacizma, katerim se je posrečilo prethotapiti dragoceno glasbilo v Švic. Ko je tudi prvotni lastnik s svojo družino pribežal v tujino, je prevzel gosli in se preselil v Združene države.

Cena vojne

Mednarodni odbor za preučevanje evropskih vprašanj je objavil poročilo, v katerem pravi, da je Hitler popolnoma uspel s svojim načrtom, po katerem je hotel s popolnim uničenjem židov v Evropi in z zmanjšanjem števila rojstev v nemških državah napraviti prostor nemškemu prebivalstvu. Zavezniki zmagajo pa je njegova načrta za namestitev odvignega nemškega prebivalstva na zasedbenih področjih popolnoma preobrnili.

To je razvidno iz zaveznških uradnih listin in iz listin, ki so jih našli na nemškem področju. Poročilo pravi, da je pri nemški kampanji za zvišanje rojstev, ki so jo vodili z geslom »rojstvo za domovino« narod v sedmih letih pred vojno odgovoril s povišanjem števila porok za 800.000 in rojstev za 1.500.000. Stori se vse, kar je bilo mogoče, da bi med vojno preprečili znižanje rednega števila rojstev.

Odbor je priznal točnost navedbe britanskega ministrskega predstavnika Clementa Attleeya, ki je oktobra v spodnji zbornici izjavil, da je pet in pol letih vojne zaradi zračnih napadov izgubilo življenje 350.000 nemških civilistov. Nemške vojne izgube na vzhodnem in zahodnem bojišču znašajo skupno 3 milijone.

Zavezniki evropske države so v boju proti Nemčiji izgubili 15 milijonov oseb. V tem številu so vključene izgube vojakov in civilistov, ki so umrli zaradi deportacij, slabe prehrane in drugih razlogov.

Največje izgube je imela Poljska. Njeno prebivalstvo je bilo zmanjšano za 13,6%. Sovjeti, ki jih je bilo 198 milijonov, so izgubili 7 milijonov.

Izgube Velike Britanije znašajo skupno 397.001 oseb. V tem številu je vseh 290.500 pripadnikov oboroženih sil in 45.300 članov trgovske mornarice. Ostalih 61.701 oseb so civilisti in vojski zemeljske obrambe, ki so umrli zaradi zračnih napadov.

Lahko rečemo, da so izgube, ki so jih pretrpele evropske zaveznice države, približno štirikrat večje od izgub, ki jih je imela Nemčija.

P. G. WODEHOUSE

25.

Leva roka se je sproževala z vedno manjšo naglostjo; nasprotno je bil predstavitelj »Lagodnih trenotkov« vedno živahen in nikdar ni bežal pred nasprotnikom: pogumno se mu je bližal in ga neusmiljeno udarjal. Ko je gong označil konec četrtke spopada, so gledalci še vedno kričali »Oh, Al!«, toda bil je kljub obupa. Izkušeni ljubitelji tega sporta, ki so stalno prisostvovali vsakemu »matchu« in so stali svoj denar na tekemca, ki so bili gotovi, da bo zmagal, so se začeli sprijamjati z mislijo, da bi bilo mogoče stave izgubiti.

Peti spopad jim je dal gotovost, da bodo zmagali. Cylon, ki je v začetku pojavil podobno levo, je odhajal podoben jagnjetu. Kidov nasmešek je postal vedno manj prijeten in izraz njegovega obličja je bil vedno bolj podoben grozotnim slikam, ki so jih tedaj za tednom objavljali v »Lagodnih trenotkih«. Žalostni kriki prestrašenih gledalcev so se dvigali proti stropu.

P. G. WODEHOUSE

NOVINAR PSMITH

Cylon se je nenadoma spremenil v hladno vetreč; kot pljavka je objemal svojega nasprotnika, dokler ga ni ločil sodnik.

Nenadoma je zavladala v dvorani smrtna tišina, ki jo je prelomil divji cowboyski krik Billyja Windsoja. Kid, stoličen toda vesel, je stal na sredini odra, medtem ko je Cylon padel ob vrvi, katere se je oprijemal; končno je obelzel na podu.

»Lagodni trenotki« so zmagali, je dejal Psmith. »Zdi se mi, prijatelj Windsor, da sva dobro premoževala«.

XV.

DODATEK RAVNATELSTVU

Ko sta ravnatelja »Lagodnih trenotkov« pomeje vstopila v Kidovo sobico, sta našla zmagovalca, ki je sedel in se pogovarjal z nekaterimi člani kluba; eden izmed njegovih pomočnikov mu je drgnil desno nogo. Ko ju je Kid zagledal, se ji ma je veselo nasmejal.

JUL. KRAJINA

Obvezna priljava žitnih posevkov

Trst, 13. maja. Oddelek za poljedelstvo pri Zavezniki vojaški upravi sporoča: »Vsi upravitelji kmetijskih ustanov bodo morali prijaviti žitne posevke na tistih kmetijah, ki jih upravljajo. Prijave bo treba izvršiti v času in po določilih, ki jih bo izdalo okrajno poljedelsko nadzorstvo pri uradu U.C.S.E.A. v občinah, kjer ima ustanova svoj sedež.«

Omenjeni uradi bodo ukrenili vse potrebno, da bodo prijave zbrali do 5. junija 1946. Uradi bodo po tem roku naznanili tiste, ki ne bi oddali prijave; proti kršitelcem bo uveden kazenski postopek.

Vsak upravitelj ali podzakupnik, ki bi prikril ali utajil ali podal lažne podatke, bo zapadel kaznim, ki jih bodo določili za kršitelje do 100 oddaj žita.

Aretacija okupatorjevoga pomagata

V Gorici so aretirali 65 letnega trgovca Camilla Sclerha, katerega so nemške oblasti za časa okupacije imenovala za upravitelja zaplenjene židovske imovine, katere skupna vrednost je znašala 200 milijonov lir. Goriska židovska občina, ki šteje 55 deportirancev v Nemčijo in dva padeja v osovobodnem boju, ga je obtožila, da je zlorabil poverljeno mo oblast in da je okupatorju naznanjal prikrito židovsko premoženje in napredno imovino in s tem povzročal zaplenbo.

Razprava proti Sclerhi se bo predvidoma pričela v prvih dneh julija pred izrednim porotnim sodiščem v Trstu.

Opozorilo pridelovalcem semenske pšenice

Kmetijsko nadzornišvo opozarja vse kmetovalce, ki nameravajo savi prositi za pregled zelene pšenice namenjene za seme, da predložijo prošnje na neokupiranih parcelah najkasneje do 31. maja t. l.

Kmetijsko nadzornišvo bo preiskovalo za pregled pšenice in bo odločilo, katera bo primerna za seme.

PREHRANA

Olje za delavce. Sepral opozarja potrošnike, ki lahko dokažejo, da spadajo v skupino delavcev zaposlenih pri lahkih delih, naj do 15. t. m. dvigneta posebno nakaznico za 2 del olja, katerega je nakazila papeška komisija. Nakaznice izdaja Prehranjevalni urad v ulici Crisp 3.

IZ ZAVODA JE POBEGNIL

Iz zavoda Lenassi v Gorici, kjer je bival zaradi svoje nagnjenosti k potepanju, je pobegnil deček Bruno Perlon in se ni več videl. Obtočen je bil v držeto srajco, kratke hlače in copate. Kdor ve kaj o njem, naj javi policiji, ki ga išče.

NEPRIJETEN SPREJEM...

Čuden sprejem je pred nekaj dnevi doživel 50 letni Luca S, ki se je po dolgem času vrnil iz Nemčije. Komaj je prišel v Gorico, je hotel v svoje stanovanje, da bi obšel ženo in družino. Na njegovo veliko razočaranje pa mu je žena pred nosom zaloputnila vrata, ker je medtem našla zanj nadomestilo. Luca S. se je obrnil na policijo, naj mu nudi pomoč in zaščito.

SPORT

TEKME ZA DAVISOV POKAL. Pariz, 13. maja. V petek se je pričelo tekmovanje za Davisov pokal, in sicer med Francijo in Veliko Britanijo. Kot smo že poročali, sta v prvih dveh igrah gladko zmagala francoska prva petra in Pelizza, v soboto pa je francosko moštvo premagalo angleško v dvojcah. Francija je s tem dosegla potrebne tri zmage; njen naslednji nasprotnik bo Švica.

V Kopenhagenu je kitajska dvojica Kho-Croy zmagala proti francoski dvojici s 5:7, 6:2, 6:4 in 7:5.

MEDNARODNA NOGOMETNA TEKMA MED VELIKO BRITANJO IN ŠVICO. London, 13. maja. V soboto je bila v Londonu pred 75 tisoč glav množico nogometna tekma med Veliko Britanijo in Švico. Zmagalo je angleško moštvo, in sicer s 4:1.

BASKET BALL. CSR: FRANCIJA 31:14. Antibes, 13. maja. Kot poroča jugoslovanska poročevalska agencija »Tanjug«, so beškičovski igralci v basketballu premagali francosko moštvo s 31:14.

Čitajte »Glas zaveznikov«

pred kratkim nama je nekdo začel pripravovati neko čudno povestilo, da bi naju pripadalo, da mu sledi nekam, kjer bi se naju lahko imobilizirali.

Zato sva prišla, da govoriva z vami o tej zadevi. Na ulici in doma se lahko braniva sama; toda sva se lahko braniva tudi skupaj, če bomo imeli na pomoč prijatelja. V primeru napada v uradništvu, »Kratko« želela bi imeti ravnatelja-boksarja je dejal Psmith. »Nujna-boksarja« mi ni ga pisatelja na zemlji, ki bi bil sposoben oblikovati svojo besedo, če ga malopridni izvajalci venomer motijo pri njegovem delu. Zato vam ponujava službo: vi bi namreč sedeli v drugi sobi in zadržali vsakogar, ki bi hotel vdreti v našino sobo. Želela bi, da si sami določite plačo. V stari družinskih imani imamo še vedno precej denarja na razpolago: vzemite kolikor hočete in kar bo ostalo — če bo kaj ostalo — bo za našu. Kako se vam zdi zadeva, prijatelj Brady?«

»Noveca, da bi sprejeli našo predlog, ne da bi vedeli, kako prav za prav stoji,« je dejal Billy. »Seveda je mogoče, da ne bodo niti prišli blizu; če bodo prišli, potem bo za vas precej dela. Kaj pravite, torej?«

(Nadaljevanje prihodnje)

Mlačva žita

Kakor vsako leto, tako bodo tudi letos mlatili žito s motornimi mlatilnicami. Vsi tisti, ki nameravajo mlatiti žito na področju »A« si morajo preskrbeti predpisano dovoljenje, ki ga bo izdalo Kmetijsko nadzornišvo.

Lastniki mlatilnic morajo vložiti z osmini lirami kolekovano prošnjo do 31. maja t. l., naslovljeno na Kmetijsko nadzornišvo za gorisko področje. Prošnjo je treba priložiti potrdilo pristojnega registrskega urada (Ufficio del Registro) o plačilu koncesijske pristojbine in 14 lir, ki jih bodo uporabili za kolekovanje dovoljenja.

Kmetijsko nadzornišvo bo lastnikom mlatilnic izročilo predpisane bloke za vpisovanje.

NAJDENO. Policiji so najdileti oddali osebni izkaznici na ime: Giorgio Bignoloni iz Brestove in Marija Mozetic iz Rend in denarnico z nekaj sto urami. Lastniki naj se zgledajo na policijo.

POD MOTOR JE PADEL. V petek zvečer je v Fari-ob Soči neki motociklist povozil 7 letnega Aleksandra Brumata. Isti motociklist je takoj poskrbel za prevoz v gorisko bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili zlom desne nadlahtnice in zunanje poškodbe po telesu in glavi.

SMRTNI PADEK S ČESNJE. V soboto popoldne se je v svojem stanovanju smrtno ponorečila 60 letna Giuseppina Droschigova, stanujoča v ulici Rafut 11. Padel je s česnje, s katere je hotela natrati nekaj sadja; pri padcu si je prebila lobanjo. Po sodnem pregledu so truplo prepeljali v pokopališko mrtnišnico.

TATVINI. Iz lekarne Bolnišnice blagajne v ulici Leopardi 6 je neznan tat odnesel 20 kg sladkorja in omario s zdravili in mamilii. Ker je bil sam, se ni mogel polastiti tudi vreče s 60 kg sladkorja, ki je bila v dosegu njegove talnake roke. Vrednost ukradenega blaga znaša 60 tisoč lir.

IZ SKLADIŠČA ZA ORODJE ZA VZDRŽEVANJE cest pri Sv. Luciji ob Soči je izginilo precej desk.

RADIO. Slov. vesti: 7.15, 12.45, 20, 23.15 ur. Ital. vesti: 7.30, 13.15, 23.15 ur. Ponedeljek, 13. maja 1946. 17. prenos iz Vidma; 13. pesna glasba; 18.30 elegantne melodije; 18.45 recitacije; 19. ženska ura (slov.); 19.20 slovenske narodne pesmi; 19.30 XXV. ljudska glasbeni ura; Italijanska novejša glasba; 20.30 glasba vseh narodov; 21. predavanje v ital.; 21.30 igra v ital.; 21.45 koncert pianista Guida Rotterja; 22.15 pesna glasba; 22.35 operna glasba; 23.25 nočno zabavišče.

Torek, 14. maja. 7. glasba za dobro jutro; 7.50 pesna glasba; 8.30 glasba; 11.30 pesna glasba; 12. lahka glasba; 12.30 prosvetno predavanje; 13.15 reprodukcija glasba; 13.30 orkester pod vodstvom dirigenta Ortusa; 14. predavanje v ital.; 14.15 pregled vesti.

Glavni urednik: PRIMOS B. BRDNIK. Izdaja A. I. S.

HAHALA. Vsem prijateljem in znancem, ki so nama bili v pomoč in so večkrat na zadnji poti spremili najino hčerko.

Rožo Marijo se prav iskreno zahvaljujeva. Trst, 13. maja 1946.

Anica in Matej dr. Poštovan

MALI OGLASI. Stanovanje prazno (dve sobi, kabineta in kuhinja) lečem po možnosti v bližini morja, tudi v Sesianu, za stalno nastanitev priložnostno plačilo, telefonirajte 78.03. 53027 L.

Hrano daje odlična družina - Reni 2 - tel. 25701. 52921 F